

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-2-162 (Devralma)
Karar Sayısı : 07-89/1130-441
Karar Tarihi : 6.12.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Ayşe Özlem UZUN, Ekrem SOLMAZ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Limak Kurtalan Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcileri Av. Gönenç GÜRKAYNAK,
Av. K.Korhan YILDIRIM, Av. Yelda ÜREY
Çitlenbik Sokak No:12 Yıldız Mahallesi Beşiktaş/İstanbul

20 **D. TARAFLAR** : - Limak Kurtalan Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Ovacık Köyü Mevkii Siirt Yolu Üzeri 4. km Kurtalan Siirt
- Kazım Türker
Turan Güneş Bulvarı 15. Cad. No:11 Çankaya Ankara
- Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Horasan Sok. No:24 G.O.P. Ankara
- Veysi Akın Koloğlu
Horasan Sok. No:24 G.O.P. Ankara
- Naci Koloğlu
Horasan Sok. No:24 G.O.P. Ankara
30 - Celal Koloğlu
Horasan Sok. No:24 G.O.P. Ankara
- Ülkü Türker
Turan Güneş Bulvarı 15. Cad. No:11 Çankaya Ankara
- Kaan Türker
Turan Güneş Bulvarı 15. Cad. No:11 Çankaya Ankara
- Mehmet Derya Türker
Turan Güneş Bulvarı 15. Cad. No:11 Çankaya Ankara
- Türkerler İnş. Turz. Maden. Ener. Üret. Tic. San. A.Ş.
Turan Güneş Bulvarı 15. Cad. No:11 Çankaya Ankara

40 **E. DOSYA KONUSU:** Şanlıurfa Madencilik Beton Çimento San. ve Tic. A.Ş.'nin tam kontrolünün Limak Kurtalan Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 19.9.2007 tarih ve 6248 sayı ile intikal eden ve dosyadaki eksiklikleri en son 19.11.2007 tarihinde tamamlanan başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri çerçevesinde yapılan değerlendirmeye ilişkin 30.11.2007 tarih ve 2007-2-162/Öİ-07-AÖÜ sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 30.11.2007 tarih ve

50 REK.0.06.00.00-120/346 sayılı Başkanlık Önergesi ile 07-89 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Devralma Raporu'nda; bildirim konusu devralma işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir devralma olduğu, işlem sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve bunun sonucunda ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. Limak Kurtalan Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Limak Kurtalan)

60 Limak Kurtalan, Siirt ili Kurtalan ilçesinde çimento üretimi gerçekleştirmektedir ve Limak Holding A.Ş. tarafından kontrol edilmektedir. Limak Grubu inşaat, çimento, turizm ve enerji sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Limak Grubu Gaziantep, Diyarbakır Ergani ve Siirt Kurtalan çimento fabrikalarını kontrol etmektedir.

H.1.2. Devredenler

Türkerler İnş. Turz. Maden. Ener. Üret. Tic. San. A.Ş (Türkerler İnşaat) genel olarak inşaat ve enerji sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kolin İnşaat) inşaat, enerji ve liman işletmeciliği sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

70 Devreden gerçek ve tüzel kişilerin Şanlıurfa Çimento'daki hisseleri aşağıdaki tabloda belirtildiği gibidir:

Tablo 1: Şanlıurfa Çimento Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Adedi	Hisse Oranı (%)
Kazım Türker	4840	48,43
Kolin İnşaat	4700	47,0
Veysi Akın Koloğlu	100	0,99
Naci Koloğlu	100	0,99
Celal Koloğlu	100	0,99
Ülkü Türker	40	0,4
Kaan Türker	40	0,4
Mehmet Derya Türker	40	0,4
Türkerler İnşaat	40	0,4
Toplam	10120	100

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Çimento temel olarak beyaz çimento ve gri çimento olmak üzere iki ana ürün grubuna ayrılmaktadır. Gri çimento, inşaat ve alt yapı sektörünün en büyük girdilerinden birisi durumundadır. Beyaz çimento ise daha çok yapııştırıcı ve derz dolgu malzemeleri, mimari ve dekoratif betonlar, prefabrik dış cephe panelleri, prekast elemanları üretiminde kullanılmaktadır. Bu bakımdan beyaz çimentonun kullanım alanı ve miktarı gri çimentoya oranla çok azdır.

80 Beyaz ve gri çimentonun (özellikle bunların girdisi konumundaki klinkerin) üretim süreçleri birbirinden ayrı yürütülmekte olup, bunların arz ve talep bakımından ikame olması söz konusu değildir. Bu bakımdan bu iki çimento türünün ayrı pazarlar olarak ele alınması gerekmektedir.

Çimento türleri ile ilgili bir diğer ayırım ise "torbalı" ve "dökme" olmak üzere pazarlama yöntemi açısından yapılmaktadır. Ayrıca, içerisindeki katkı maddesine göre de çeşitli ürün gruplarına (PKÇ 32,5, PÇ 42,5 gibi) ayrılmaktadır. Ancak, gri çimento üreten bir

90 fabrikanın tüm bu ürünleri üretebilmesi, yani söz konusu ürünlerin arz bakımından birbirine ikame olması nedeniyle, alt pazar tanımı yapılmasına gerek bulunmadığı sonucuna ulaşılmış ve yoğunlaşmanın gerçekleşeceği pazar "(gri) çimento pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Çimentonun yükte ağır pahada hafif niteliği, çimentonun ekonomik olarak satılabildiği bölgeyi sınırlandırmakta, bu bölgeyi büyük ölçüde nakliye masraflarının ürünün fiyatına ve/veya toplam maliyetine oranı belirlemektedir. Bu bölgenin dışına çimento satılması, nakliye masraflarını artırmakta, bu da karlılığı ortadan kaldırabilmektedir. Bu nedenle, çimento sektörünü konu alan rekabet hukuku incelemelerinde ilgili coğrafi pazar, fabrikanın bulunduğu yerden 250-300 km ile çevrelenen bölge dikkate alınarak bölgesel seviyede belirlenmektedir.

100 İlgili coğrafi pazarın bölgesel seviyede belirlendiği bu gibi durumlarda, incelenen bölgeler arasında ürün giriş çıkışını ele alan Elzinga-Hogarty testi, ilgili coğrafi pazarı tespit etmekte kullanılan yöntemlerden biridir. Elzinga-Hogarty testinin genel mantığı şu şekildedir: eğer belli bir coğrafi pazara dışarıdan girişler (ithalat) ve o bölgeden dışarıya çıkışlar (ihracat) az oluyorsa, o bölgede ilgili ürünün fiyatı diğer bölgelerden bağımsız olarak tespit edilebilecektir. Bu durumda bu bölge, ilgili coğrafi pazar olarak tanımlanabilecektir.

Coğrafi pazarın tespitinde, Avrupa Komisyonu (Komisyon)'nun da, bazı kararlarında Elzinga-Hogarty testi gibi ticaret akışı testlerinden faydalanmış olduğu görülmektedir. Kurul, şimdiye kadar, özellikle çimento sektörüne yönelik çeşitli kararlarında söz konusu testi detaylı bir biçimde ele alarak coğrafi pazarı tanımlamıştır.

110 Elzinga-Hogarty testi, nakliye bilgilerine dayalı iki ölçüte dayanmaktadır:

- 1) Bir bölgeye girişlerin aynı bölgedeki satışlara oranı, LIFO,
- 2) Bir bölgeden çıkışların aynı bölgedeki üretime oranı, LOFI

Bu iki değer yüksek seviyelerde çıkması, incelenen bölgenin coğrafi pazarı oluşturduğunu göstermektedir. Komisyon'un uygulamalarında da %85 LİFO ve LOFI değerleri yeterince yüksek kabul edilmiş ve bu değerlerin meydana getirdiği bölge, ilgili coğrafi pazar olarak değerlendirmeye alınmıştır. Bu çerçevede, LİFO ve LOFI aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

$$LIFO = (\text{Üretim}(P) - \text{İhracat}(X)) / \text{Tüketim}(C) \quad (1)$$

120 Tüketim; üretimden ihracatın çıkarılması, ithalatın (M) eklenmesi ve mal stoğundaki (I) değişimin çıkarılmasıyla elde edilmektedir. Bir başka ifadeyle,

$$C = P - X + M - \Delta I \quad (2)$$

Mal stokları sabit olduğu durumlarda, (2) nci denklemin (1) inciye konulmasıyla aşağıdaki eşitlik elde edilmektedir:

$$LIFO = 1 - (M/C) \quad (3)$$

LOFI'nin formüle edilmiş hali ise şu şekildedir:

$$LOFI = (P - X)/P$$

(2) nolu eşitlik kullanıldığında LOFI,

$$LOFI = 1 - (X/P) \quad (4)$$

şeklinde elde edilmektedir.

130 Rapor kapsamında LIFO ve LOFI değerlerinin hesaplanması için, Şanlıurfa Çimento ve Limak Grubu'na ait çimento fabrikalarının bulunduğu illere ve bu illerden dışarıya yapılan satışlar incelenmiştir.

Şanlıurfa'dan satış yapılan iller ve Şanlıurfa'ya satış yapan fabrikaların yer aldığı iller, aşağıda yer alan tablolarda satış miktarlarıyla birlikte gösterilmektedir.

Tablo 2: Şanlıurfa Çimento'nun İl Bazında Satış Yaptığı Yerler

İller	Satış (ton)	Satışın Üretime Oranı (%)	Satışın İldeki Tüketime Oranı (%)
Şanlıurfa	(.....)	(.....)	(.....)
Mardin	(.....)	(.....)	(.....)
Diyarbakır	(.....)	(.....)	(.....)
Gaziantep	(.....)	(.....)	(.....)
Adıyaman	(.....)	(.....)	(.....)
İhracat	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 3: Şanlıurfa'ya Satış Yapan Fabrikaların Bulunduğu İller

İller	Satış Miktarları (Ton)	Satışın Toplam Satışlar İçindeki Payı (%)
Şanlıurfa	(.....)	(.....)
OYAK Mardin	(.....)	(.....)
Çimko Adıyaman	(.....)	(.....)
Çimentaş Elazığ	(.....)	(.....)
Limak Ergani	(.....)	(.....)
Limak Gaziantep	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)

Tablo 4'de de bu verilerle hesaplanmış LİFO ve LOFİ değerleri yer almaktadır. LİFO ve LOFİ değerlerinin hesaplanması aşamasında fabrikaların yurtdışına yaptıkları satışlar, fabrikaların üretim rakamlarından çıkartılmıştır.

140 **Tablo 4: LİFO ve LOFİ Oranları**

İller	LİFO Oranları (%)	LOFİ Oranları (%)
Şanlıurfa	64	89
Mardin	82	67
Diyarbakır	82	76
Gaziantep	69	81
Adıyaman	83	80

150 Tablo 4'te de görüldüğü üzere, coğrafi pazar, devralma işlemine esas teşkil eden fabrikanın bulunduğu Şanlıurfa ili olarak ele alındığında, o bölgedeki üretimin tüketimi karşılama oranını gösteren LİFO değerleri düşük, o bölgedeki üretimin ne kadarının yine o bölge içinde satıldığını gösteren LOFİ değerleri ise yüksek çıkmaktadır. LİFO'nun düşük çıkmasının sebebi Şanlıurfa'ya dışarıdan önemli miktarda çimento girişi olması, LOFİ'nin yüksek çıkmasının sebebi ise Şanlıurfa'dan diğer illere az miktarda çimento satışının olmasıdır. İkinci aşamada, Şanlıurfa'ya en fazla çimento satışı yapan Mardin ili eklenmesi ile LİFO değeri yükselmiş, öte yandan OYAK Mardin'in satışlarının önemli bir bölümünü Mardin dışına yapması sebebiyle LOFİ değeri düşmüştür. Daha sonra sırasıyla Diyarbakır, Gaziantep ve Adıyaman illerinin eklenmesi ile LİFO ve LOFİ değerleri yükselmiş ve ilgili coğrafi pazar tanımı için gerekli değerlere ulaşılmıştır. Bu bilgiler ışığında dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar "Şanlıurfa, Mardin, Diyarbakır, Gaziantep ve Adıyaman illeri" olarak tespit edilmiştir. Bu coğrafi pazar, aynı zamanda, çimento sektöründe rekabet hukuku açısından yapılan

incelemelerde esas alınan 250-300 km sınırı ile de örtüşmektedir. Bu beş il, dosya kapsamında yapılan inceleme ve değerlendirmelerde muhtemel bir yoğunlaşmanın ve hakim durumun en fazla hissedileceği en dar pazardır. Söz konusu pazarda bir hakim durumun ortaya çıkmaması halinde diğer illerin de dahil olduğu daha geniş bir pazarda bir hakim durumdan bahsedilemeyecektir.

160 **H.3. Değerlendirme**

H.3.1. 1997/1 Sayılı Tebliğ'in 2. Maddesi Açısından Yapılan Değerlendirme

Limak Kurtalan ile Satıcılar arasında imzalanan Hisse Alım Satım Sözleşmesi gereğince Limak Kurtalan, Şanlıurfa Çimento'nun tam kontrolüne sahip olacaktır. İlgili devralma işlemi, Şanlıurfa Çimento'nun kontrolünde değişiklik yaratması nedeniyle 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin "herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün malvarlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları devralması veya kontrol etmesi" şeklindeki (b) bendi kapsamında bir devralma işlemidir.

H.3.2. 1997/1 Sayılı Tebliğ'in 4. Maddesi Açısından Yapılan Değerlendirme

170 1997/1 sayılı Tebliğ'in, İzne Tabi Birleşme veya Devralmalar başlığı altındaki 4. maddesinde; "Bu Tebliğ'in 2. maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma sonucunda birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmi beş trilyon Türk Lirasını aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur." hükmü yer almaktadır.

180 Bildirim Formu'nda yer alan bilgilere göre, bildirim konusu devralma işleminde devralınan Şanlıurfa Çimento'nun çimento pazarındaki 2006 yılı cirosu (.....) YTL'dir. Tek başına Şanlıurfa Çimento'nun cirosu bile anılan Tebliğ'de öngörülen ciro eşiğini aşmaktadır.

2006 yılı itibarıyla ilgili coğrafi pazarda devralma işlemine konu Şanlıurfa Çimento'nun yukarıda arz edilen en dar coğrafi pazarda yer alan illerin toplam tüketimini karşılama oranı olarak belirlenen pazar payı %(....), devralan taraf olan Limak Grubunun kontrol ettiği Gaziantep ve Ergani (Diyarbakır) Çimento vasıtasıyla elde ettiği pazar payı yaklaşık olarak %(....)'dir. Bu durumda, tarafların ilgili ürün pazarında 2006 yılı pazar payları toplamı yaklaşık %(....) olmaktadır¹.

190 Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde incelemeye konu devralma işleminde, çimento pazarında 1997/1 sayılı Tebliğ'de belirtilen pazar payı ve ciro eşiklerinin aşıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bildirim konusu devralma işleminin Rekabet Kurulu'nun iznine tabi bir devralma işlemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

H.3.3. Devralma İşleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. Maddesi Açısından Değerlendirilmesi

4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca, bir birleşme veya devralmanın yasaklanabilmesi için işlemin, hakim durum yaratarak ya da mevcut bir hakim durumu güçlendirerek ilgili piyasada rekabeti önemli ölçüde azaltması gerekmektedir.

İşlem sonucunda devralan tarafın ilgili pazar ya da pazarlarda tek başına hakim duruma gelmesi, birleşme ve devir işlemlerinin pazarın rekabetçi yapısını bozmaya yönelik olarak ortaya çıkan olumsuz yatay etkilerinin başında gelmektedir. İşlem

¹ Siirt ilinden, Diyarbakır'a yapılan (.....) ton satış haricinde ilgili coğrafi pazara herhangi bir satış yapılmamıştır. Bu miktar, toplam tüketim içinde %(....)'den bile daha az bir orana tekabül ettiği için pazar paylarının hesaplanmasında dikkate alınmamıştır.

sonucunda devralan tarafın hakim duruma yani “rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü”ne sahip olması, işlem sonrasında ilgili teşebbüse fiyatları artırma, üretimi kısıtlama gibi tüketici refahına olumsuz etki edecek şekilde davranabilme imkanı tanıdığından, 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesince yasaklanmaktadır.

Bu çerçevede, Limak Grubu’nun Şanlıurfa Çimento’yu devralmasının ardından böyle bir güce tek başına ulaşıp ulaşmayacağı bu bölümde değerlendirilmiştir. İlgili coğrafi pazara satış yapan teşebbüslerin 2006 yılı satışları ve ilgili coğrafi pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar payları aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: İlgili Coğrafi Pazara Satış Yapan Fabrikalar

Fabrikalar/Satış Yapılan İller	Şanlıurfa (ton)	Mardin (ton)	Diyarbakır (ton)	Gaziantep (ton)	Adıyaman (ton)
Şanlıurfa	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Limak Ergani (Diyarbakır)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Limak Gaziantep	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Limak Kurtalan (Siirt)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Çimko Adıyaman	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
OYAK Mardin	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Elazığ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam Tüketim	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 6: 2006 Yılı Satışları ve Pazar Payları

İller/İlgili Coğrafi Pazarda Tüketimi Karşılama Oranı	Şanlıurfa Çimento'nun Oranı (%)	Gaziantep Çimento'nun Oranı (%)	Diyarbakır Çimento'nun Oranı (%)	OYAK'ın Oranı (%)	Çimko'nun Oranı (%)	Elazığ Çimento'nun Oranı (%)
Şanlıurfa	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mardin	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diyarbakır	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gaziantep	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Adıyaman	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 7: Şanlıurfa, Gaziantep ve Diyarbakır Fabrikalarının Coğrafi Pazarda Tüketimi Karşılama Oranları

İller /İlgili Coğrafi Pazarda Tüketimi Karşılama Oranı	Şanlıurfa Çimento'nun Oranı (%)	Limak Gaziantep ile Diyarbakır Çimento'nun Oranı (%)	Şanlıurfa, Diyarbakır ve Gaziantep Çimento'nun Toplam Pazar Payı (%)
Şanlıurfa	(.....)	(.....)	(.....)
Mardin	(.....)	(.....)	(.....)
Diyarbakır	(.....)	(.....)	(.....)
Gaziantep	(.....)	(.....)	(.....)
Adıyaman	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)

Tablolardan da görüldüğü üzere, ilgili coğrafi pazar sınırları içerisinde Şanlıurfa Çimento haricinde, Limak Grubuna ait Gaziantep ve Diyarbakır fabrikaları, Oyak Grubu’na ait Oyak Mardin ve Sanko Holding’e ait Çimko Adıyaman çimento fabrikaları faaliyet göstermektedir. İlgili coğrafi pazar sınırları içerisinde dahil edilmemiş olsa da ilgili coğrafi pazara yakın iller olan Elazığ ve Adana’da da Oyak Grubu’na ait çimento fabrikaları bulunmaktadır. Bunun gibi, Bildirim Formu’nda yer alan bilgilere göre Kahramanmaraş’ta da Sanko Holding’e bağlı yeni bir çimento fabrikası kurulmaktadır. Raportörlerce Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş. Yatırım Koordinatörü ile yapılan

telefon görüşmesinde, fabrikanın 2008 yılının ilk çeyreğinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde faaliyete geçeceği, yıllık çimento ve klinker üretim kapasitesinin (.....) ton ve (.....) ton olacağı bilgilerine ulaşılmıştır.

Genel olarak, birleşme ve devralmalarının etkilerinin değerlendirilmesi ve pazarın rekabetçi yapısının anlaşılması açısından teşebbüslerin pazar payları ve yoğunlaşma oranları, dikkate alınan unsurların başında gelmektedir.

230 Bu bakımdan değerlendirildiğinde, devralma işlemi ertesinde Limak Grubunun pazar payı % (...) olmaktadır. Pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar payları ve devralma işlemi ertesinde Limak Grubu'nun ulaşacağı pazar payı, aşağıda Tablo 8'de gösterilmektedir. Devralma işlemiyle pazardaki oyuncu sayısı dörtten üçe inmekte, Limak Grubu, pazarda lider konuma gelmektedir. Bu durumda, pazarda yoğunlaşmanın artacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tablo 8: İlgili Coğrafi Pazardaki Teşebbüslerin Pazar Payları

Teşebbüsler	Pazar payı (%)
Çimko Adıyaman	(...)
Oyak Mardin	(...)
Şanlıurfa	(...)
Limak Grubu	(...)
Devralma Sonrası Limak Grubu Toplam	(...)

240 Rekabet hukuku incelemelerinde pazardaki yoğunlaşma oranlarının hesaplanmasında Herfindahl –Hirschman Index (HHI) genel olarak kullanılan bir yöntemdir. AB Komisyonu'nun 2004 yılında yayınlamış olduğu "Yatay Birleşmelerin Değerlendirilmesi için Rehber" inde (Rehber) HHI rakamlarının nasıl değerlendirileceğine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Rehber, HHI seviyelerini ve değişimlerini (deltaları) bir kombinasyon olarak birlikte yorumlamaktadır. Rehber'e göre, yatay birleşmelerde 2000'nin üzerinde HHI ve 150'nin üzerindeki delta seviyelerinin birlikte sağlanması durumunda birleşmenin anti-rekabetçi etkilere sahip olabileceği ve dolayısıyla pazarın muhtemel devir sonrası yapısına ilişkin farklı ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Rehber'de deltanın 150'nin altında olmasına rağmen bazı koşullar ile 1000 ya da 2000'nin üzerindeki HHI rakamlarına sahip bir pazarda da ayrıntılı "hakim durum analizi" yapılması gerekli durumlara yer verilmiştir. Birleşme taraflarından birisinin aynı pazarda faaliyet gösteren, küçük pazar payına sahip rakip bir teşebbüs ya da pazara girebilecek bir potansiyel rakip teşebbüs olması bu durumlara örnek olarak verilmektedir.

250 Öte yandan, Amerika Adalet Bakanlığı Antitröst Dairesi (DOJ) ve FTC'nin birlikte 1992 yılında yayınladıkları "Yatay Birleşmeler Rehber" (YBR)'inde de ayrıntılı HHI analizlerine yer verilmektedir. YBR'ye göre devir sonrası HHI düzeyi 1800'ün üzerinde ise ilgili pazar "çok yüksek derecede yoğunlaşmış" olarak ifade edilmektedir. Ayrıca, Rehber'in yaklaşımına benzer şekilde, YBR'de, 100'ün üzerindeki HHI değişimine yol açan bir birleşmenin pazar gücünün ortaya çıkması veya kuvvetlendirilmesi ya da pazar gücünün kullanılmasını kolaylaştırıcı etkide bulunması sonuçlarını doğuracağı ifade edilmektedir.

Ancak hemen belirtmelidir ki, hakim durum değerlendirmelerinde bu oranlar tek başına değil, pazarın genel yapısına etkide bulunan diğer etmenler ile birlikte değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

260 Dosya konusu ilgi coğrafi pazarda, işlem öncesi HHI² oranı 1813 iken, işlem sonrasında HHI 2677'ye yükselmektedir. İşlem sonrasında HHI oranındaki değişim ise

² Hesaplamalarda %3'ün altındaki pazar payları değerlendirmeye alınmamıştır.

07-89/1130-441

864 olacaktır. Görüldüğü gibi bölgedeki yoğunlaşma oranları izne konu devralma işlemi öncesinde bile yüksek iken devralmanın ertesinde daha da artmaktadır. Yukarıda da belirtilmiş olan, ilgili coğrafi pazardaki oyuncu sayısının dörtten üçe inecek olması ve Limak Grubunun pazar payındaki önemli artış, HHI oranlarındaki yüksekliği açıklayan birer göstergedir.

270 Bu durumda, pazarın yapısını net bir şekilde ortaya koyabilmek bakımından pazar payları ve HHI oranlarının yanında pazardaki diğer faktörlerin işlem sonucunda bir hakim durumun ortaya çıkmasına imkan tanıyıp tanımayacağına da bakılmalıdır. Nitekim, yüksek pazar paylarının söz konusu olduğu kimi birleşme ve devralma işlemlerine, 4054 sayılı Kanun ve 1997/1 sayılı Tebliğ açısından izin verilebilmektedir.

Bu çerçevede, işlem sonrasında Limak Grubunun ilgili pazarda hakim duruma gelip gelmeyeceğinin değerlendirilmesinde ele alınması gereken en önemli husus, olası bir fiyat artışı ya da üretim kısıtlaması durumunda mevcut ya da potansiyel rakiplerin Limak Grubu üzerinde pazarda rekabetçi baskı uygulama güç ve imkanlarının olup olmadığıdır. Aşağıdaki tablolarda ilgili coğrafi pazara ürün sağlayan Şanlıurfa Çimento, Limak Grubu fabrikaları ve bu fabrikalara rakip teşebbüslerin klinker ve çimento üretim miktarları ve kapasite rakamları ile ilgili coğrafi pazarda 2006 yılı toplam çimento tüketimi yer almaktadır:

280 **Tablo 9: Şanlıurfa Çimento ve Limak Grubu'nun Klinker ve Çimento Üretim Kapasiteleri**

Fabrika	Klinker Kapasitesi (ton/yıl)	Çimento Kapasitesi (ton/yıl)	2006 Yılı Çimento Üretimi (ton)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 10: Rakip Teşebbüslerin Klinker ve Çimento Üretim Kapasiteleri

Fabrika	Klinker Kapasitesi (ton/yıl)	Çimento Kapasitesi(ton/yıl)	2006 Yılı Çimento Üretimi (ton)
OYAK Mardin	(.....)	(.....)	(.....)
Çimko Adıyaman	(.....)	(.....)	(.....)
Elazığ Çimento	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)

Görüldüğü gibi, çimento üretim kapasiteleri açısından bölgede Çimko Adıyaman fabrikası birinci, OYAK Mardin çimento fabrikası ikinci, Limak Ergani üçüncü ve Şanlıurfa ise dördüncü sırada yer almaktadır. Nitekim, 2006 yılı çimento üretiminde OYAK Mardin birinci, Çimko Adıyaman ikinci, Limak Kurtalan üçüncü sırada yer almış, Şanlıurfa fabrikası ise bölgedeki en düşük üretimi gerçekleştirmiştir. Klinker üretimi açısından da Şanlıurfa fabrikasının üretimi ilk sıralarda yer almamaktadır. Raportörlerce Oyak Mardin Genel Müdürü ile yapılan telefon görüşmesinde elde edilen bilgilere göre, Oyak Mardin 2008 yılında klinker kapasitesini (.....) ton/yıl arttırmayı planlamaktadır. Bu fabrikaların buldukları illerdeki tüketim rakamlarına ise aşağıda yer verilmektedir.

290 **Tablo 11: 2006 Yılı Tüketim Rakamları**

İller	Tüketim Miktarı (ton)
Şanlıurfa	651.461
Mardin	406.300
Diyarbakır	579.540
Gaziantep	1.071.865
Adıyaman	255.735
Toplam	2.964.901

Yukarıdaki tablolardan görüldüğü gibi Mardin, Adıyaman ve Elazığ'daki rakip üç çimento fabrikasının yıllık toplam çimento üretim kapasitesi, ilgili coğrafi pazardaki 2006 yılı toplam çimento tüketiminden daha fazladır ve 2006 yılı üretim rakamları ise ilgili coğrafi pazardaki tüketimin %97,5'ine tekabül etmektedir. Sadece iç tüketim amacıyla düşünüldüğünde bölgedeki fabrikalarda önemli bir kapasite fazlası olacağı söylenebilir. Zira Türkiye'de Güney Doğu Anadolu gibi küçük bir bölgenin içinde ve hemen bu bölgeye komşu illerde mevcut durumda faaliyet gösteren toplam 8 çimento fabrikası (Limak Gaziantep, Çimko Adıyaman, Limak Ergani, Oyak Mardin, Oyak Elazığ, Limak Kurtalan-Siirt, Oyak Adana ve Türkerler Şanlıurfa) bulunmaktadır. 2008 yılı içerisinde Kahramanmaraş'ta faaliyete geçecek fabrika bunlara ek olacaktır. Bölgede çimento fabrikaları bakımından rastlanan bu yoğunluğun sebebi, özellikle Irak ve Suriye'ye yapılmakta olan yüksek düzeydeki ihracattır. Bölgedeki ihracat gerçeği, coğrafi pazarın karakterini belirleyen önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgeden yapılan ihracat, esasen, ilgili coğrafi pazarın sınırlarını genişleten bir unsur olmaktadır. Pazardaki teşebbüslerin ihracat miktar ve oranları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 12: İhracat Miktarları ve Oranları

Fabrika	İhracat (ton)	İhracatın Fabrika Üretimine Oranı (%)
Şanlıurfa	(.....)	(.....)
Ergani	(.....)	(.....)
Kurtalan	(.....)	(.....)
Elazığ	(.....)	(.....)
Çimko Adıyaman	(.....)	(.....)
Oyak Mardin	(.....)	(.....)

Bu bilgiler ışığında, devralma işlemine ilişkin olarak yapılacak bir hakim durum değerlendirmesinde, Şanlıurfa Çimento'nun Limak Grubu tarafından devralınması ile her ne kadar Limak Grubu ilgili pazarda %(...) 'lik pazar payına sahip olacak olsa da, bölgeden Suriye ve Irak'a yoğun ihracat gerçekleşmesi, bölgede faaliyet gösteren rakip teşebbüslerin tüketimi karşılamaya yetecek üretim kapasitesine sahip olmaları, Kahramanmaraş'ta yeni bir fabrikanın açılma aşamasında olması, Oyak Mardin'in mevcut kapasitesinde artış yapılmasının planlanması, bölgedeki fabrikalardan yapılan ihracatın ilgili pazarda olası bir fiyat yükselmesi durumunda iç tüketime yönelebileceği gerekçeleriyle işlem sonrasında Limak Grubunun ilgili pazarda üretim, dağıtım ve fiyat gibi koşulları tek başına belirleyebilme gücüne ulaşma bakımından hakim duruma gelmeyeceği kanaatine ulaşılmaktadır.

Öte yandan birlikte hakim durum açısından yapılacak bir değerlendirmede ilgili pazardaki teşebbüslerin geçmişte uyumlu davranışlar gösterip göstermedikleri, gelecekteki eylemleri konusunda bir öngöründe bulunmakta ışıktır. Bu açıdan, bölgede çimento sektöründe faaliyette bulunan teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir inceleme yapılmamış olduğu tespit edilmiştir. Yoğun ihracatın da etkisiyle bölgedeki teşebbüsler arasında il veya bölge bazında bir paylaşma söz konusu değildir. Bölgedeki çimento fabrikalarının satışları, Şanlıurfa ve Gaziantep illeri gibi yıllık çimento tüketim rakamlarının ildeki çimento fabrikasının üretimine görece yakın ya da üretimden yüksek olduğu durumlar haricinde, birçok ile önemli miktarlarda satış gerçekleştirmektedir. Mevcut durumda, Oyak Mardin, Limak Ergani'nin faaliyet gösterdiği Diyarbakır (il tüketiminin %26,94'ü) ve devralma işlemine konu çimento fabrikasının faaliyetlerini sürdürdüğü Şanlıurfa (il tüketiminin %17,63'ü) illerine önemli miktarda çimento satışı gerçekleştirmektedir. Aynı şekilde Çimko Adıyaman Limak Grubu tarafından kontrol edilen bir çimento fabrikasının bulunduğu Gaziantep'in tüketiminin %26,34'ünü ve Elazığ Çimento da Diyarbakır'ın tüketiminin %16,71'ini sağlamaktadır. Birbirlerinin tüketimini karşılamada bu derece önemli payı

olması ve geçmişte Rekabet Kurumu incelemelerine tabi olamamaları sebepleriyle bölgedeki teşebbüslerin Limak Grubu ile birlikte bir hakim durum yaratacaklarına ilişkin yeterli veriye ulaşılmamaktadır.

340 Yukarıda sunulan sebeplerle, Şanlıurfa Çimento'nun Limak Grubu tarafından devralınması durumunda, tanımlanan ilgili pazarlarda herhangi bir hakim durum yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece ilgili pazarlarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmayacağı kanaatine ulaşılmaktadır.

H.3.4. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

350 Taraflar arasında imzalanan Sözleşme'nin "Rekabet Yasağı" başlıklı 7. maddesinde, *"Her bir Satıcı, Kapanış Tarihi'nden itibaren başlayarak iki (2) yıllık bir süre boyunca, ne kendisinin ne de İştiraklerinden herhangi bir tanesinin, Türkiye'nin güneydoğu bölgesinde Şirket ile doğrudan rekabete girecek yeni bir çimento işiyle iştirak etmeyeceğini veya yatırımda bulunmayacağını kabul eder."* hükmü yer almaktadır.

Rekabet yasakları, alıcıların yaptıkları yatırımların karşılıklarını tam olarak almalarının bir aracı olarak görülmektedir. Genel olarak rekabet yasaklarının yan sınırlama olarak değerlendirilebilmesi için "yoğunlaşma ile doğrudan ilgili ve gerekli olma", "sadece taraflar açısından kısıtlayıcı olma" ve "orantılılık" kriterlerini sağlaması gerekmektedir. Bildirim konusu işlemde yer alan rekabet yasağı, bu kriterler çerçevesinde değerlendirildiğinde, yan sınırlama olarak kabul edilmiştir.

I. SONUÇ

360 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.